

Novo nahajališče Janezove in Widderjeve murke (*Nigritella archiducis-joannis*, *N. widderi*) na Kredi nad Dednim poljem v Fužinskih planinah

Polona Strgar, Peter Strgar

Prva polovica julija je v gorah zelo bogata s cvetjem. Ob takem času pogosto obiščeva Ograde, leta 2023 pa sva izbrala Slatno in Kredo, lahko dostopna travnata vrhova nad Planino Dedno polje v Fužinskih planinah. Malo pred vrhom Krede sva našla zelo redko Janezovo murko (*Nigritella archiducis-joannis*), naprej pa še množico Widderjevih murk (*Nigritella widderi*).

S planine Blato začneva zgodaj in kmalu sva pred Dednim poljem. Tam, ob poti, uspeva kipeči kamnokreč (*Saxifraga adscendens*). V Bohinju ima razmeroma malo nahajališč. Letos je bil še posebno košat.

S planine nadaljujema po poti za Kopicico. Po prvem vzponu se odcepi dobro vidna neoz-

Pot na Kredo, pogled nazaj proti Slatni.
Foto: Peter Strgar.

načena pot na sedlo med Prvim Voglom in Slatno. Na sedlu se odprejo lepi razgledi in odločiva se za malico na manjši vzpetinici. Teren je pravi za alpsko cepetuljko (*Chamorchis alpina*), zato se potrudiva in jo poiščeva med bilkami čvrstega šašja (*Caricetum firmae* s. lat.). Že odrasle rastlinice je težko najti, mlade pa komaj opazimo. Vesela sva, ko eno le najdeva.

S sedla nadaljujema na Slatno. Na vrhu je pravi pašnik, poln plahtice, regrata, kopriv in trav.

S Slatne proti Kredi trava ni več tako bujna. Kmalu zagledava posamezne dvobarvne murke (*Nigritella miniata* s. lat., *Nigritella bicolor*), ki sva jih tudi pričakovala, saj so v Bohinjskih gorah dokaj pogoste.

Proti Kredi se spustiva skozi manjšo grapo, uhojena potka se potem nekoliko približa

grebenu in poteka pod pasom rušja. Prav tam presenečeno zagledava murko, za katero takoj pomisliva, da je to Janezova murka (*Nigritella archiducis-joannis*). Prepriča naju predvsem enobarvno socvetje, pa tudi, da je rastla v precej gosti travi. Janezove murke sva prvič videla leta 2014 v Dolini Triglavskih jezer, kjer jih je prvi fotografiral Florijan Poljšak leta 2004. To nahajališče smo večkrat pregledovali in fotografirali, zadnjič leta 2022, zato jo dovolj dobro poznavava. Ta, ki sva jo našla na Kredi, se nama je zdela zelo podobna tistim pri Jezerih.

Navdušeno nadaljujema proti vrhu Krede, ki je čisto blizu. Da bi našla še kakšno redko murko, hodiva »po svoje« po pobočju proti vrhu in kmalu opaziva vedno več murk. Tokrat so to Widderjeve murke (*Nigritella widderi*). Od Janezove murke se razlikuje-

Pogled na Kredo s Slatne. Foto: Peter Strgar.

jo predvsem po barvi socvetja. Cvetovi so v spodnjem delu socvetja svetlejši, zelo svetlo rožnati, v zgornjem delu pa temnejše rožnati. Ustaviva se pri prvih, slikava, a jih je kasneje še več in več. Začneva jih šteti,

a se pri petdeset ustaviva. Oceniva, da jih je vsaj sto. Uspevajo malo pod vrhom, na nadmorski višini okoli 2.000 metrov, predvsem tam, kjer travna ruša ni tako gosta in globoka, ampak je teren bolj kamnit. Prese-

neti naju številčnost, saj je zlahka možno v objektiv ujeti tudi štiri murke hkrati. Vmes cvetijo tudi rdeče oziroma dvobarvne murke. Widderjeve murke sva že večkrat videla, redko pa v tako velikem številu. Leta 2015

sva Polona Strgar in Branko Zupan uživala v številnih Widderjevih murkah na Toscu, leta 2016 pa sta med Velikim Draškim vrhom in Toscem množično nahajališče našla Peter Strgar in Branko Zupan. Peter Strgar

*Štiri Widderjeve murke
(Nigritella widderi) pod Kredu.
Foto: Peter Strgar.*

Rastišče Widderjevih murk pod Kreda, v ozadju dvobarvne murke. Foto: Polona Strgar.

je svojo prvo Widderjevo murko fotografiral na Plaskem Voglu leta 2010, vendar je takrat še ni znal določiti, saj v Sloveniji še ni bila znana. Da je res Widderjeva, je potrdil Igor Dakskobler leta 2012.

O najdbi sva navdušena poročala prijatelje-
ma Igorju Dakskoblerju in Branku Zupanu. Čez deset dni sta šla preverit nahajališče, a Janezove in Widderjeve murke nista

več opazila. Huda vročina, potem pa huda neurja so verjetno povzročila, da so hitro odcvetele. Po prvi fotografiji (slika spodaj) se najina določitev prijateljem ni zdela zanesljiva, saj na njej enobarvnost socvetja ni tako očitna. Najdbo Janezove murke so po drugi fotografiji na naslednji strani potrdili Branko Dolinar, Florijan Poljšak in Igor Dakskobler.

Janezova murka (Nigritella archiducis-joannis) pod Kredu. Foto: Peter Strgar.

Janezova murka (*Nigritella archiducis-joannis*) pod Kreda. Foto: Polona Strgar.

verjetno hitreje odcveti in jo zato najbrž večkrat spregledamo. Mnogokrat v gorah naletimo na že zelo »zrele«, razpotegnjene in še dišeče in razpoznavne Rhellikanove murke, svetlejšje in prej cvetoče vrste murk pa ne opazimo več.

Janezova murka je v Sloveniji zelo redka, z do zdaj znanimi zanesljivimi nahajališči le v Dolini Triglavskih jezer in pod Viševnikom, in zato naju novo nahajališče res veseli. Upava, da jo bomo lahko drugo leto ali v naslednjih letih pod Kreda še našli.

Literatura:

- Blažič, B., 2017: *Taksonomsko-morfološka analiza murk (Nigritella spp.) v Sloveniji*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, 115 str.
- Dakskobler, I., Dolinar, B., Zupan, B., Iskra, R., Strgar, P., Trnkoczy, A., 2012: *Nigritella widderi* Teppner & E. Klein, a new species in the flora of Slovenia. *Folia biologica et geologica*, 53 (1–2): 25–43.
- Dakskobler, I., Dolinar, B., Zupan, B., Poljšak, F., Strgar, P., 2015: *Fitocenološka oznaka rastišč vrste Nigritella archiducis-joannis v dolini Triglavskih jezer (Julijske Alpe, Slovenija)*. *Folia biologica et geologica*, 56 (1): 105–114.
- Dolinar, B., 2015: *Kukavičevke v Sloveniji. Podsmreka: Pipinova knjiga*, 183 str.
- Strgar, P., Zupan, B., 2015: *Zgodnjepoletni botanični izlet na Tosc med murke*. *Proteus*, 78 (3): 126–127.

Widderjeva murka je v Triglavskem pogorju razmeroma pogosta. Kredi najbližja nahajališča so na Lazovškem prevalu in v zgornjem delu Doline Triglavskih jezer, a jo je vendarle težko opaziti, saj jo lahko zanesljivo prepoznamo le v času cvetenja. V primerjavi z rdečo oziroma dvobarvno in zlasti temnejšo Rhellikanovo murko (*Nigritella rhellicani*)